

Enterovirus enkefalomyeliitti, ent. Teschen – Talfan -tauti (Enteroviruksen aiheuttama aivoselkädintulehdus)

Aiheuttaja

- Sian teskovirus A (PTV, Porcine teschovirus), josta esiintyy useita eri serotyyppejä
- Virulentit (tautia aiheuttavat) PTV-tyypit näyttävät rajoittuneen alueille, joilla myös vakavaa kliinistä tautia (Teschen) esiintyy
- Osa serotyypeistä esiintyy endeemisenä, mutta ei juurikaan aiheuta kliinisiä oireita
- Virus on melko kestävä kuumennukselle ja rasvaliuottimille
- Säilyy pH-alueella 2-9

Tautimuodot

- **Teschen:** taudin vakava muoto, korkea sairastuvuus ja kuolleisuus
- **Talfan:** taudin lievempi muoto, matala sairastuvuus ja kuolleisuus

Isäntäeläin

- Sika

Esiintyvyys

- **Teschen:** Nykyään harvinainen
 - tunnistettiin ensimmäisen kerran 1929 Tšekkoslovakiassa ja se aiheutti 1940-50-luvuilla suuria menetyksiä Euroopassa
 - 2000-luvulla raportoitu Valkovenäjältä, Latviasta, Romaniasta, Venäjältä, Ukrainasta, Moldovasta, Japanista, Kanadasta, Ugandasta, Madagaskarilta ja Haitilta (OIE) (2020)
- **Talfan:** esiintyy satunnaisesti mm. Euroopassa, Pohjois-Amerikassa ja Australiassa. Tunnistettiin Suomessa 2013 yhden sikalan porsaiden keskushermosto-oireiden aiheuttajaksi. Toinen tapaus ilmeni tammikuulla 2014. (2020)

Leviäminen

- Erittäin ulosteeseen useita viikkoja
- Tartunta saadaan useimmiten suun kautta, mutta mahdollinen myös hengitysteiden kautta

Itämisaika

- n. 14 vrk.

Oireet

- **Teschen:** voimakkaat oireet, alkuvaiheessa kuume, syömättömyys, apatia, kuolema 3-4 pv. kuluessa
 - **Hermosto-oireet** (lihasten hallintakyvyttömyys, takajalkojen halvaus → voi johtaa neliraajahalvaukseen, kouristukset, kooma) vieroitetuilla porsailta

- **Hedelmällisyysongelmat** (SMEDI= kuolleena syntyviä porsaita, muumioporsaita, varhaisluomisia, hedelmättömyys) emakoilla
- **Talfan:** Tescheniä vastaavat oireet lievempinä, alhainen kuolleisuus

Diagnoosi

- Oirekuva ja taudinkulku
- Nopeasti porsaita tutkittavaksi Ruokavirastoon!
- Viruksen osoitus sairastuneiden sikojen kudospäätteistä
- Vasta-ainemäärityksellä yksinään ei juurikaan ole merkitystä, koska virus on yleinen (Suomen tilannetta ei tunneta)

Erotusdiagnoosi

- Suljettava pois vastaavia oireita aiheuttavat taudit, kuten Aujeszkyin tauti, sikarutto, Japanilainen enkefaliittivirus, *Streptococcus suis* -bakteeri, HEV-virus, parvovirus

Hoito

- Virustauti → ei hoitoa. Talfan-muodossa porsaat saattavat tukihoidon turvin toipua

Ehkäisy

- Vaikea saneerata
- Oireiden ehkäisy:
 - Ostosikot on tuotava tilalle ainakin kuukautta ennen tiineytystä, jotta ne ehtivät muodostaa vastustuskyvyn
 - Ensikoiden kasvatus samassa tilassa syntymästä tiineytykseen, eri pahnueiden porsaat yhdessä
 - Jos jalostukseen tarkoitettut yksilöt eristetään aikaisin, ne tulisi altistaa juuri vieroitettujen porsaiden ulosteille
 - Ensikot porsimaan samaan osastoon vanhempien emakoiden kanssa
 - Rokotteita ei ole enää juurikaan käytössä, kokeiltu vain vakavan Teschenmuodon hallintaan

Taloudellinen merkitys

- Teschen: merkittävä korkean sairastuvuuden ja kuolleisuuden vuoksi
- Talfan: aiheuttaa taloudellisia tappioita mahdollisen vieroitettujen porsaiden kasvun heikentymisen ja tunnistamattomien hedelmällisyyshäiriöiden vuoksi, samoin työmäärän lisääntymistä ja tutkimuskustannuksia
- Taloudellisia vaikutuksia voidaan rajoittaa ennaltaehkäisevillä toimilla

Vastustus

- Ei ole virallisesti vastustettava eläintauti